

Klimapolitisk redegørelse 2009

Klima- og energiministerens redegørelse til
Folketinget om klimapolitikken

30. april 2009

Indledning

Hvert år sender vores industri, vore biler og alle andre menneskelige aktiviteter stadig flere drivhusgasser ud i atmosfæren. Hvis ikke udviklingen stoppes og de globale drivhusgasudledninger nedbringes mærkbart, vil verden opleve markante klimaforandringer med voldsomme konsekvenser for mennesker, dyr og planter. Og det haster, hvis kloden skal undgå de værste klimaforandringer. Alligevel kan vi ikke afværge alle klimaforandringer. Derfor forestår også en stor opgave med at tilpasse os de uundgåelige klimaforandringer.

Sådan lyder den korte udgave af den klimaudfordring, verden står overfor. En kompleks problemstilling på tværs af sektorer og landegrænser. Et dilemma, hvor konsekvenserne ofte rammer helt andre steder på kloden, end der, hvor de blev skabt. En udfordring, hvor nogle beslutninger først får effekt langt ud i fremtiden; For generationerne, der følger efter dem, der træffer beslutningerne.

Størrelsen og kompleksiteten afspejles af, hvor mange fora, der håndterer opgaven. Et globalt problem kræver i sin natur globale løsninger, og de internationale klimaforhandlinger foregår derfor i FN-regi, bakket op af andre internationale initiativer. De 27 medlemslande i EU har i adskillige år nu haft klima som et af sine vigtigste dagsordenspunkter. Desuden myldrer det på alle niveauer frem med klimainitiativer, både fra virksomheder, kommuner og regioner, fra græsrodsorganisationer og fra den enkelte borger, der træffer bevidste valg.

Men det er ikke nok. Løsningerne skal forankres solidt i de enkelte samfund, hvis udfordringen skal håndteres. I erkendelse af opgavens omfang og den forestående FN-klimakonference i København i december 2009 etablerede Danmark i 2007 verdens første Klima- og Energiministerium.

En sammenhængende dansk klimapolitik kræver, at vi planlægger og handler på både helt kort og meget langt sigt. Denne første klimapolitiske redegørelse præsenterer den brede og sammensatte indsats, der gøres både internationalt, nationalt og lokalt i dag.

Klimaudfordringen og klimakonferencen i København

De internationale klimaforhandlinger og FN's klimakonference i København 2009, COP15

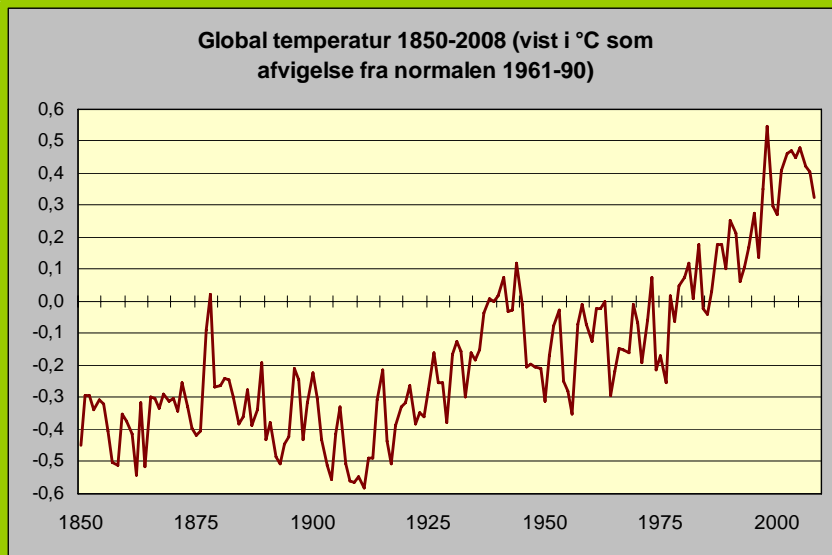
Et klima i forandring

Verden står over for en massiv udfordring; Klimaet forandrer sig. Der er i dag bred videnskabelig enighed om, at problemet er menneskeskabt. Særligt gennem det sidste århundrede har menneskets stigende udledninger af drivhusgasser været hovedårsagen til, at temperaturen stiger globalt. FN's klimapanel (IPCC, The Intergovernmental Panel on Climate Change) gjorde det i 2007 klart, at der er brug for handling nu, hvis vi skal undgå de værste tænkelige konsekvenser af klimaforandringer: Vandstanden stiger, ørkener spreder sig og vejret bliver mere ekstremt.

Danmark har valgt at tage en særligt aktiv rolle ved at være vært for FN's 15. klimakonference (COP15). Det bliver den største internationale konference, som er afholdt i Danmark. Og hvis det lykkes at nå til enighed om en ambitiøs og troværdig aftale kan klimakonferencen få afgørende betydning for klodens klima.

Fremtidens klima

Jordens klima forandrer sig hele tiden. Naturlige variationer over meget lange tidsrum har nedkølet og opvarmet Jorden flere gange i løbet af dens historie. Siden industrialiseringen begyndte for ca. 200 år siden har mennesket haft en stigende påvirkning af klimaet.

Kilde: DMI & Climate Research Unit v. University of East Anglia.

Jorden er blevet varmere i løbet af de sidste hundrede år, hvor den globale middeltemperatur er steget med ca. 0,74° C. Der er udbredt enighed om, at en drivhuseffekt som følge af menneskets aktiviteter er ansvarlig for en stor del af denne opvarmning.

Der er stadig diskussion om, præcist hvor stor en del af den observerede opvarmning, der skyldes denne effekt. Men der er enighed om at det meste af opvarmningen over de seneste 50 år skyldes menneskets aktiviteter, og at der vil være en stigende effekt i fremtiden, medmindre der gribes kraftigt ind over for afbrænding af fossile brændstoffer (kul, olie og naturgas), og andre drivhusgasudslip

Fremtidige klimaforandringer som følge af øget drivhuseffekt synes uundgåelige. Selv hvis de globale udslip af drivhusgasser topper inden år 2015 og falder hurtigt derefter, så atmosfærens indhold stabiliseres omkring det nuværende niveau, vil vi få en global temperaturstigning på yderligere 1,3 til 1,7° C.

Afhængig af, hvordan udledningen af drivhusgasser udvikler sig i de kommende årtier, vil klodens gennemsnitstemperatur stige mellem 1,1 og 6,4° C. Samtidigt forventes verdens havniveau at stige mellem 20 og 60 cm i 2100.

Danmarks Meteorologiske Instituts beregninger med globale og regionale klimamodeller viser følgende generelle udvikling for klimaet i Danmark i 2100 i forhold til 1990:

- En stigning i den årlige middeltemperatur på 0,7-4,6° C for tre forskellige fremtidsscenerier. Opvarmningen er størst om natten. Der er kun lille forskel på temperaturstigningen sommer og vinter.
- En moderat stigning i vinternedbøren på 20-40 pct. og et mindre fald i sommernedbøren på 10-25 %.
- En tendens til flere episoder med meget kraftig nedbør, især om efteråret.
- En øget tørkerisiko i vækstsæsonen.

Mål: En ambitiøs og troværdig global klimaaftale

Danmark har påtaget sig en stor opgave ved som vært at skabe rammerne for, at 192 lande kan blive enige om en ny global klimaaftale. December 2009 er nemlig noget nær sidste udkald for at få en aftale på plads, hvis den skal godkendes og ratificeres, så den kan træde i kraft, når Kyoto-protokollens forpligtelser udløber i 2012. Denne erkendelse prægede også verdenssamfundet, da verdens lande mødtes til FN's 13. klimakonference (COP13) på Bali i Indonesien i december 2007. Her blev der enighed om en plan for de internationale forhandlinger med deadline i København i december 2009. Her skal en beslutning om en ny international klimaaftale tages.

Det er regeringens mål for klimakonferencen, at der indgås en global aftale, som omfatter alle verdens lande med en så bred og ambitiøs deltagelse i reduktionsindsatsen som muligt. Det skal være en aftale, som lever op til anbefalingerne fra FN's klimapanel. Derfor arbejder Danmark i forhandlingerne for en aftale, som lever op til EU's 2-graders målsætning, som den blev vedtaget af EU's stats- og regeringschefer i marts 2005. Det er et mål, som vi fra dansk side støtter stærkt op om.

2 graders opvarmning er en kritisk grænse

Hvis jorden opvarmes mere end 2 grader ifht. førindustriel tid, kan konsekvenserne af klimaforandringerne blive meget voldsomme. At holde de globale temperaturstigninger under 2 grader målet kræver, at de globale udledninger af drivhusgasser topper indenfor 10-15 år, og at der sker en halvering af de globale udledninger i 2050 sammenlignet med 1990.

Landene i den industrialiserede verden bærer det største ansvar på grund af den historiske udledning af drivhusgasser. Derfor er det også Danmarks holdning, at industrilandene skal vise lederskab i den internationale klimaindsats. Som et industrialiseret land skal Danmark også forpligte sig til et bindende reduktionsmål frem mod 2020, som lever op til anbefalingerne fra FN's klimapanel.

Siden Kyoto-protokollens indgåelse i december 1997 er udledningen af drivhusgasser steget kraftigt. Det gælder både i de industrialiserede lande, men også flere af de hurtigt voksende udviklingsøkonomier - som Brasilien, Indien, Kina og Sydafrika – der er kravet op ad opgørelsen over de største, globale udledere. Så selvom de industrialiserede lande reducerer udledningen af drivhusgasser til nul, vil det ikke være nok til at holde den globale opvarmning nede under 2 grader. Derfor skal alle lande med. Indsatsen i de industrialiserede lande skal suppleres af en yderligere målbar indsats fra de mest udviklede udviklingslande. Men ingen kan selvsagt forlange, at udviklingslandene skal bidrage i samme størrelsesorden som de industrialiserede lande.

I Kyoto-protokollen er alle udviklingslande behandlet ens. Udviklingslandene udgør dog i dag en meget sammensat gruppe, der spænder fra de fattigste og mindst udviklede lande til relativt velstående lande. Fra dansk side arbejdes der derfor for, at en kommende global klimaaf tale vil afspejle disse forskelligheder, herunder en yderligere indsats fra de velstående udviklingslande. Indsatsen skal sikre, at landene udleder væsentlig færre drivhusgasser, end deres udvikling ellers ville have betydet. Hvis der i København nås til global enighed om denne type indsatser for udviklingslandene samtidig med, at de industrialiserede lande får større forpligtelser, er der en god chance for at forblive under 2-graders målet.

Et væsentligt aspekt for at nå de nødvendige reduktioner – og dermed holde de globale temperaturstigninger i skak – bliver, at en aftale også fokuserer på teknologiudvikling og teknologispredning. Samtidig kan en bred klimaaf tale bidrage til at udvikle et ”globalt karbonmarked”, altså en global markedsplads for handel med rettigheder for udledning af drivhusgasser.

Særligt de fattigste og mest sårbare udviklingslande vil blive ramt hårdt af de forventede klimaforandringer. Det er derfor vigtigt, at en klimaaf tale sikrer den nødvendige støtte til tilpasning til disse dele af verdenen. Det arbejder vi fra dansk side for at sikre.

En ny, global klimaaf tale skal også adressere udfordringen på skovområdet. Afskovning står i dag for knapt en femtedel af de globale udledninger - udledninger, som ikke er underlagt kontrol. Det er væsentligt at udvikle en international mekanisme til at håndtere denne udfordring.

Heller ikke den internationale skibsfart udledning af drivhusgasser er i dag reguleret. Det til trods for, at skibsfartens udledninger er steget betragteligt de senere år og fortsat forventes at stige. Det er regeringens holdning, at der skal findes en international løsning til at håndtere skibsfarten, der om noget er en international sektor. I den internationale maritime organisation, IMO, har Danmark fremlagt et forslag om en international fond, hvor provenuet fra et brændstofbidrag bruges til klimatiltag i udviklingslandene. En sådan løsning kan både mindske den globale udledning af drivhusgasser og bidrage til finansiering af en ny klimaaftale. Danmark arbejder for, at der i en fremtidig klimaaftale fastsættes et reduktionsmål for skibssektoren.

Set under ét er det nødvendigt at tilføre flere penge til udviklingslandene som del af en ny klimaaftale. Både at tilpasse sig til de uundgåelige klimaforandringer og at finansiere indsatsen for at mindske udledningen af drivhusgasser, kræver yderligere finansiering. Derfor skal der findes nye måder at skaffe finansiering på. Regulering af skibsfarten, frivillig øremærkning af auktioneringsprovenuet fra kvotehandelssystemer og forpligtende budgetbidrag er mulige bud på at skaffe yderligere finansiering.

Grønlandsdialogen

Udover de formelle klimaforhandlinger i FN-regi arbejder den danske regering på mere uformelle fronter på at fastholde det politiske momentum for en aftale i København. Tilbage i 2005 tog Danmark initiativ til at oprette den såkaldte 'Grønlandsdialog', hvor miljøministre fra over 20 lande samledes i Ilulissat i Grønland for at diskutere en global klimaindsats i uformelle omgivelser.

Grønlandsdialogen blev en stor succes og er derfor siden fulgt op med lignende dialogmøder i Sydafrika (2006), i Nordsverige (2007) og i Argentina (2008). I 2009 tager vi igen fra dansk side teten. Danmark har inviteret en række nøgleministre til Grønland i slutningen af juni for at drøfte konkrete elementer i en ny global klimaaftale. Dialogen ventes at spille afgørende ind i de formelle forhandlinger.

For det er på klimakonferencen i København, at de mange tråde skal samles – og det nødvendige kompromis mellem de 192 lande forhåbentlig bliver fundet.

Elementer i en ambitiøs klimaaftale i København

Fra den 7. - 18. december 2009 er Danmark vært for den 15. klimakonference under FN's klimakonvention (COP15, Conference Of Parties). Konferencen danner rammen for de internationale forhandlinger om en ny klimaaftale, der skal være godkendt og klar, når de bindende forpligtelser i Kyoto-protokollen udløber i 2012.

Forhandlinger om en ny klimaaftale følger "Bali Action Plan", som indebærer at en ny aftale skal bygge på en overordnet fælles vision og indeholde fire såkaldte "byggesten".

Fælles langsigtet vision for det internationale klimasamarbejde:

- En rettesnor for klimaindsatsen

Reduktioner:

- Øget indsats for at reducere drivhusgasudledningen i både I- og U-lande

Klimatilpasning:

- Støtte til klimatilpasning i særligt de fattigste og mest sårbare udviklingslande, som vil blive ramt hårdest af klimaforandringerne.

Teknologiudvikling og -overførsel:

- Intensiveret udvikling, overførsel og spredning af klimavenlig teknologi er en forudsætning for at nå markante reduktioner i udledningen af drivhusgasser.

Finansiering og investeringer:

- Behov for at finansiere af en ny aftale, herunder særligt tilpasning og teknologiudvikling. Brug for en palette af både markedsbaserede instrumenter og offentlige midler.

EU's klimamålsætninger og initiativer

EU er den region, der hidtil har bidraget mest til at sikre globalt momentum på klimaområdet. Internationalt set fører EU an i kampen mod klimaforandringerne, ikke mindst ved at satse på vedvarende energikilder frem for fossile brændstoffer og ved at sætte ambitiøse mål for at mindske udledningerne af drivhusgasser. Samtidig har initiativer til økonomisk genopretning og den energipolitiske indsats skabt sammenhæng mellem klimapolitikken og spørgsmålet om energisikkerhed.

Med vedtagelsen af klima- og energipakken i december 2008 viste EU vejen for resten af verden. Klima- og energipakken udmønter målsætningen om, at EU samlet i 2020 skal udlede 20 procent færre drivhusgasser end i 1990. Samtidig skal 20 procent af EU's endelige energiforbrug i 2020 komme fra vedvarende energikilder som vind, vand, biomasse og sol. Klima- og energipakken fastlægger, hvordan udbygningen af vedvarende energi og reduktionen af drivhusgasudledningen skal fordeles mellem de 27 medlemsstater. Endelig beskriver den også, hvordan indsatsen for at reducere udledningerne skal fordeles mellem de sektorer, der er omfattet af EU's kvotemarked (elsektoren samt store industrielle og offshore anlæg), og de sektorer, der ikke er (primært transport, landbrug og husholdninger).

En lang række mere detaljerede regler skal falde på plads de næste par år, før klima- og energipakken er fuldt gennemført. Det skal blandt andet sikres, at europæiske virksomheder ikke blot flytter ud af EU og etablerer sig i andre dele af verden med mere lempelig klimaregulering ("carbon leakage"). Danske virksomheder og organisationer følger arbejdet med reglerne tæt.

EU-landene vil skærpe målet for udledning af drivhusgasser, hvis der indgås en global klimaaftale i København, hvor andre industrialiserede lande forpligter sig til at gøre "en sammenlignelig indsats" og de økonomisk mere udviklede udviklingslande bidrager med en passende indsats. EU er så indstillet på i 2020 at udlede hele 30 procent færre drivhusgasser end i 1990.

I så fald skal det blandt andet efterfølgende besluttes, hvordan de ekstra 10 procentpoint fra 20 til 30 procent skal fordeles mellem medlemsstaterne. Danmark er også i denne proces parat til at tage sin rimelige del af den ekstra byrde.

Men det er ikke nok, at verden lander en global klimaaftale i København. Europa kan ligesom resten af verden i fremtiden opleve for eksempel voldsommere oversvømmelser, hedeølger og kraftige storme. Derfor er vi i EU-landene nødt til at tilpasse os fremtidens klima. EU-Kommissionens Hvidbog om klimatilpasning er et godt udgangspunkt for en langsigtet tilpasningsstrategi. Regeringen vil søge i rette tid at planlægge og forberede nødvendige tiltag. Vi skal her bygge videre på nationale erfaringer.

Den økonomiske krise har ramt visse medlemsstater og sektorer hårdt. Men krisen er også for både Danmark og de øvrige medlemslande en anledning til at overveje muligheden for at gentænke traditionelle økonomiske prioriteringer. Dermed kan grundlaget skabes for en mere langsigtet, grøn vækststrategi, hvor udviklingen af blandt andet vedvarende energi og energieffektiviseringer bliver en central drivkraft i en ny, økonomisk vækst. Dette bliver en central udfordring for EU i de kommende år.

EU's stats- og regeringschefer har allerede med den økonomiske genopretningsplan fra december 2008 understreget behovet for øget satsning på grøn vækst. Med det danske EU formandskab i første halvår af 2012 har Danmark gode muligheder for at påvirke EU politikken på lidt længere sigt.

Regeringen vil understøtte EU's førerposition og være medvirkende til, at EU opfylder de forpligtelser, der følger af en ny og ambitiøs klimaaftale i København.

En ambitiøs national klimaindsats

Regeringens nationale klimapolitik har tre hovedformål: Den skal sikre den langsigtede omstilling til et samfund uafhængigt af fossile brændsler; den skal sikre, at Danmark opfylder sin del af de internationale reduktionsforpligtelser, som vi påtager os; og den skal understøtte regeringens ambition om en grøn vækststrategi.

Et samfund uafhængigt af fossile brændsler

Det er regeringens målsætning, at Danmark på lang sigt skal være uafhængigt af fossile brændsler – olie, kul og gas. Denne målsætning har to dimensioner. For det første skal vi af hensyn til klimaet og miljøet omlægge energiproduktionen til vedvarende energi. Og for det andet vil vi sikre, at Danmark – i en usikker verden – ikke skal være afhængig af at importere fossilt brændsel. Afhængighed af energiimport gør os sårbare.

En sådan målsætning betyder, at det danske samfund de kommende år skal gennemgå en markant omstilling. Vi skal finde nye måder at producere og anvende energi, at transportere os, at producere varer og landbrugsprodukter, samt at bygge på. Opgaven vil berøre alle dele af det danske samfund. Vi skal alle inddrages og påtage os et medansvar.

Denne omstilling præger i høj grad regeringens politiske dagsorden. Blandt de nylige, centrale initiativer er energiaftalen fra 2008, en markant øget satsning på energiteknologisk forskning og udvikling, aftalen om grøn og bæredygtig transport fra 2008, udspillet om Grøn Vækst, en grøn skattereform, nye, ambitiøse strategier for reduktion af energiforbruget i bygninger samt en kommende Erhvervs-klimastrategi.

Regeringen har nedsat en Klimakommission, der i 2010 skal afgive sine forslag, til, hvordan regeringens langsigtede målsætning om helt at frigøre Danmark fra afhængigheden af fossile brændsler kan virkeliggøres i praksis. Klimakommissionen skal bl.a. komme med forslag til nye, offensive energi- og klimapolitiske instrumenter og bud på sammenhængende energisystemer, der sikrer forbedret energieffektivitet, reduceret energiforbrug, en stigende andel vedvarende energi og øget konkurrence på energimarkederne. Med udgangspunkt i dette arbejde vil regeringen i denne valgperiode komme med et konkret oplæg til, hvornår Danmark skal være uafhængigt af forurenende fossile brændsler som kul, olie og gas. Regeringens oplæg vil være fagligt funderet, samfundsøkonomisk bæredygtigt og teknisk muligt.

Regeringens reduktionsstrategi uden for EU's kvotesystem frem mod 2020

Klimapolitikken er et højt prioriteret område for regeringen. Som et af verdens rigeste lande er det naturligt, at Danmark påtager sig et stort medansvar for at reducere udledningen af drivhusgasser. Det har vi påtaget os både i Kyoto-aftalen, der gælder frem til 2012, og i EU's nye klima- og energipakke, der gælder i perioden 2013 – 2020. Og det vil vi påtage os, hvis kravene øges som led i en ny global klimaaftale i København til december.

Danmarks reduktionsmål og EU's kvotesystem for drivhusgasser (ETS)

Med en af EU's højeste målsætninger skal Danmark i Kyoto-perioden frem til 2012 reducere drivhusgasemissioner til et niveau, der ligger 21 pct. under basisåret fra 1990. Herudover skal Danmark inden 2020 i henhold til EU's klima- og energipakke yderligere reducere drivhusgasudledningen fra de ikke-kvotefatte sektorer med 20 pct. i forhold til niveauet i 2005

De drivhusgasudledende sektorer i Europa er opdelt i to grupper afhængigt af, om de er omfattet af EU's kvotesystem for udledning af drivhusgasser (det Europæiske emissionshandelssystem, ETS). Kvotegruppen består af energi og storindustri, og fra 2013 også luftfart. Alle øvrige sektorer (transport, landbrug, husholdninger mv.), der udleder drivhusgasser, er uden for kvotesystemet.

Udledere inden for kvotesystemet skal afregne deres udledning i form af kvoter. Kvoterne tildeles efter forskellige principper, men reduktionsmålsætningen nås ved at begrænse antallet af tilgængelige kvoter.

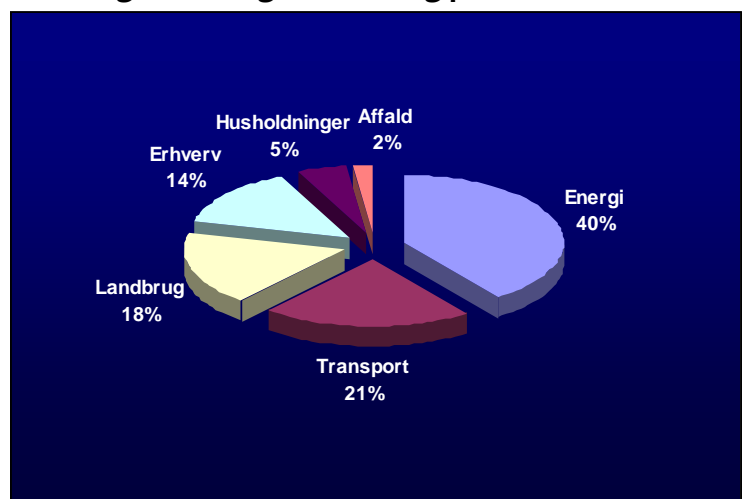
Kvoter kan handles. Prisen på den enkelte kvoteudledning sikrer, at udledning begrænses og fordeles samfunds- og omkostningsmæssigt mest effektivt.

EU's strategi for reduktion af udledningen af drivhusgasser bygger på to ben, fordi der skelnes mellem sektorer indenfor og udenfor kvotesystemet (se faktaboks). I perioden 2008-12 er balancen mellem kvote og ikke-kvotefatte sektorer og tildeling af kvoter et nationalt ansvar. Fra 2013 er målene på kvoteområdet (energi, storindustri og luftfart) fastsat i europæisk regi.

Vejen til at nå målene i ikke-kvotefatte sektorer er fortsat et nationalt ansvar. Danmark skal inden 2020 i henhold til EU's klima- og energipakke reducere drivhusgasudledningen fra de ikke-kvotefatte sektorer med 20 pct. i forhold til niveauet i 2005. Skal disse målsætninger nås, er det afgørende, at der føres en konsekvent og bredt anlagt klimapolitik i alle de dele af samfundet, hvor drivhusgasserne udledes. Regeringen har derfor i de senere år arbejdet for en flerstrengt klimapolitik.

Udledningerne af drivhusgasser i Danmark stammer fra en række forskellige kilder. Dette demonstrerer også udfordringen ved klimapolitikken: At sikre at reduktionen af drivhusgasser sker på en retfærdig, balanceret og omkostningseffektiv måde på tværs af alle udledende sektorer. Der skal ikke nødvendigvis ske en reduktion på 20 pct. indenfor hver enkelt sektor, der udleder drivhusgasser – men vi har et ansvar for at finde reduktioner, der samlet set giver en reduktion på 20 pct. i udledningerne uden for det kvotebelagte område.

Fordeling i drivhusgasudledning på sektorer

Det danske samfund har som helhed vist sig i stand til at skabe økonomisk vækst samtidigt med, at vi har reduceret udledningerne af drivhusgasser. Det gælder både i de kvotedækkede sektorer (energi og storindustri) og i de ikke-kvotedækkede sektorer (primært landbruget, boliger, erhverv). Kun på transportområdet er udledningerne vokset i de forgangne år.

Selvom vi som samfund således allerede har foretaget en omstilling på en række områder er det også vigtigt at erkende, at vi stadig har et arbejde foran os, for at nå de mål, vi har sat os for i EU's klima- og energiaftale. Derfor har regeringen indenfor de senere år taget en række markante klimapolitiske initiativer, der har haft til formål at sænke udledningerne indenfor den ikke-kvotebelagte sektor.

Centrale, nye klimapolitiske initiativer på ikke-kvotområdet

Initiativ:	Skønnet effekt ¹ (i 2020):
Energiaftalen	2,6 mio. tons CO ₂
Skattereform	0,6 mio. tons CO ₂
Transportaftalen ²	0,7-1,5 mio. tons CO ₂
Udspil om Grøn vækst i landbruget	0,7 mio. tons CO ₂

Energiaftalen fra februar 2008 er en hjørnesteen i regeringens klima- og energipolitik. Aftalen bidrager til opfyldelsen af den danske Kyoto-forpligtelse og sigter mod at opfylde målsætningen om 30 pct. vedvarende energi i 2020. Udover at hæve afregningspriserne på strøm fra landvindmøller og rejse 400 MW nye havvindmøller er partierne bag energiaftalen enige om at styrke incitamenterne for etablering af biomasse og biogas.

Aftalen om en grøn transportpolitik fra januar 2009 er en langsigtet og sammenhængende plan for at nedbringe drivhusgasudledningen fra transportsektoren, der omfatter investeringer på i alt 94 mia. kr. i perioden 2009-2020, hvoraf to-tredjedele udmøntes til en udbygning af den kollektive transport. Målsætningen er at knække kurven for transportens drivhusgasudledning. Allerede her og nu igangsættes en række af CO₂-reducerende tiltag bl.a. energieffektiv kørsel og optimering af aerodynamik for store lastbiler, der skal sikre øget energieffektivitet i transportsektoren med virkning også på kort sigt.

Foruden en markant styrket kollektiv transport lægger transportaftalen op til en grøn omlægning af bilbeskatningen, hvor registreringsafgiften sættes ned samtidig med der indføres grønne kørselsafgifter i hele landet. Hertil kommer, at aftalen sikrer øget cyklisme. Samtidig vil regeringen understøtte udbredelsen af elbiler og andre nye transportteknologier. Derfor er brint- og el-biler afgiftsfritaget frem til 2012, og regeringen har tilkendegivet, at elbiler i perioden fra 2012-2015 vil blive begunstiget med en markant lavere registreringsafgift i det omfang, det er nødvendigt for at sikre elbilernes introduktion og udbredelse i Danmark. Sker dét i stor målestok, at bilister vælger miljørigtigt, både når de køber bil, og når de kører i den, vil vi som samfund have bevæget os langt mod målsætningen om uafhængighed af fossile brændsler.

Med udspillet til "Grøn vækst" har regeringen præsenteret en plan, der medfører en yderligere reduktion i landbrugets udledninger. Det skal bl.a. ske gennem en markedsbaseret kvælstofregulering, yderligere efterafgrøder, vådområder og randzoner, og gennem en pakke af initiativer, der skal understøtte, at langt større andele af husdyrgødningen i Danmark kan anvendes til energiproduktion. Samtidigt har regeringen tilkendegivet, at man vil undersøge muligheden for en mere markedsbaseret regulering af udledningerne fra den ikke-kvotebelagte sektor.

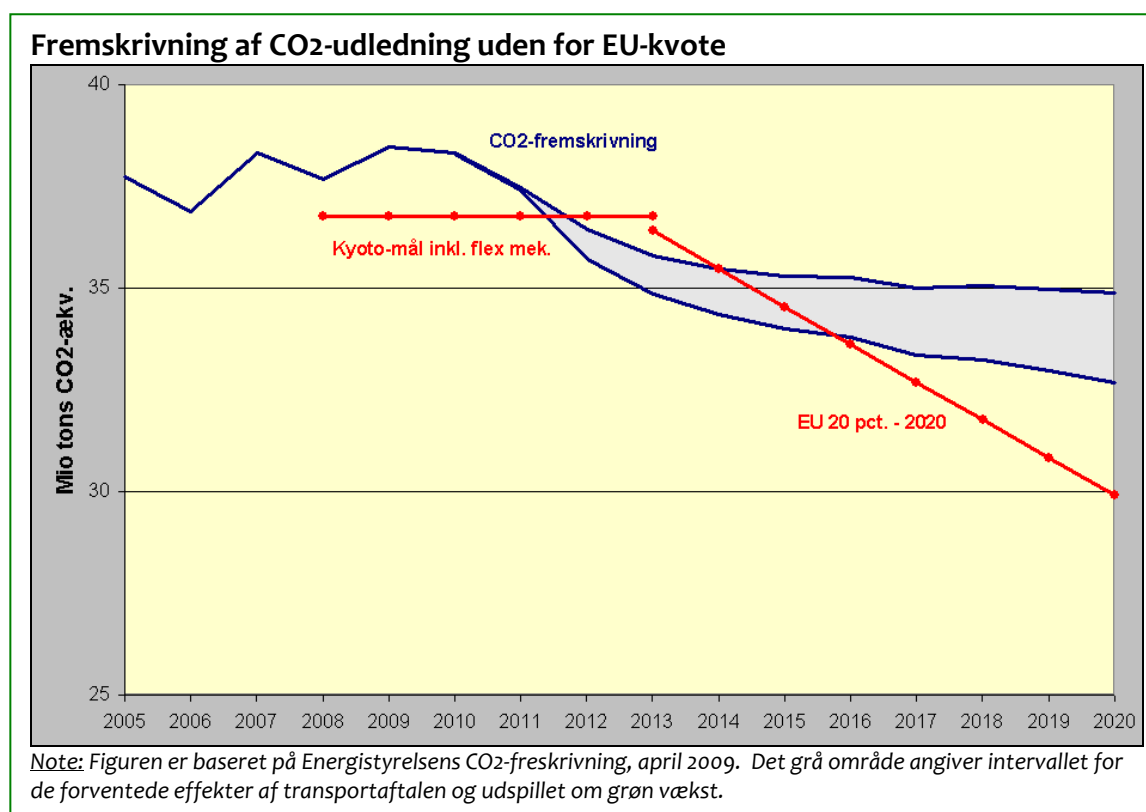
¹ Der knytter sig en række usikkerhedsmomenter til beregning af estimerne. Dertil kommer en forventet effekt bl.a. som følge af øget forskningsindsats, der ikke indgår i de beregnede potentialer.

² Med Aftalen om en grøn transportpolitik sikres en reduktion af transportsektorens CO₂-udledning i 2020. Størrelsen af reduktionen afhænger af, hvor hurtigt de rene teknologier slår igennem og effekten af den grønne omlægning af bilafgifterne. Regeringen vil i folketingssamlingen 2009-10 fremlægge forslag med henblik på at indføre en grøn kørselsafgift. Først på det tidspunkt kan der laves et egentlig skøn for reduktionen i transportsektorens CO₂-udledning. Det angivne interval udgør derfor en illustration af den mulige effekt af den samlede transportaftale.

Også skattereformen fra februar bidrager til reduktionen af drivhusgasudledninger. Reformen udbygger markant incitamentet hos både borgere og virksomheder til at ændre adfærd. De nye afgifter på energi er et effektivt virkemiddel til at støtte regeringen klimapolitiske mål.

En ny fremskrivning for Danmarks CO₂-målopfyldelse viser den forventede effekt på udledningen i den ikke-kvotebelagte sektor af disse mange, politiske initiativer. Der er naturligvis en vis usikkerhed knyttet til effekten af sådanne tiltag, jo længere ud i fremtiden man bevæger sig. Dette gælder bl.a. de endelige effekter på udledningerne af en kommende vejafgift.

Samlet peger fremskrivningen dog på, at det danske samfund på baggrund af de mange, politiske initiativer er godt på vej til at opfylde vores internationale forpligtelser om en reduktion, både ift. Kyoto-aftalens mål i 2008-2012 og EU-aftalens mål om en reduktion på 20 pct. i 2020.

Et af de redskaber, Danmark kan benytte i en strategi for at reducere udledningerne i disse sektorer, er de såkaldte "fleksible mekanismer". Disse mekanismer giver lande ret til international handel med udledningsrettigheder, enten ved hjælp af CO₂-kvoter i udlandet eller til at finansiere JI-/CDM-projekter (se faktaboks). EU's klima- og energipakke giver Danmark mulighed for umiddelbart at anvende JI/CDM-kreditter svarende til omtrent 12 mio. ton CO₂-ækvivalenter i perioden 2013-20.

Figuren ovenfor viser, at de mange nationale tiltag, der er gjort de senere år, sikrer en løbende reduktion af udledninger fra de ikke-kvotebelagte sektorer. Den viser også, at der stadig er behov for initiativer for at nå målsætningen frem mod 2020. Danmark kan eksempelvis vælge at benytte de

fleksible mekanismer som et af de instrumenter, der skal bruges for at opnå de sidste, nødvendige reduktioner i forhold til 2013-2020-målsætningen.

Det er afgørende, at der ikke hersker nogen usikkerhed om regeringens ambition om nå disse målsætninger og forpligtelser. Regeringen vil derfor i dette efterår fremlægge en samlet dansk klimastrategi, der skal præsentere de virkemidler, som kan tages i anvendelse på tværs af hele det ikke-kvotebelagte område. Klimastrategien vil omfatte en vurdering af Danmarks muligheder for at anvende fleksible mekanismer.

En ny strategi for grøn vækst

Danmark har som et af få lande i verden demonstreret, at det kan lade sig gøre at kombinere en markant økonomisk vækst med en stabilisering af energiforbruget og et fald i udledningen af drivhusgasser.

Det ”danske eksempel” har vakt betydelig interesse i en række andre lande. Det er regeringens klare målsætning, at Danmark også i de kommende årtier bør være et eksempel for den øvrige verden. Den omstilling til et fossiluafhængigt samfund, der skal finde sted, skal gå hånd i hånd med en fortsat økonomisk vækst. Disse to ambitioner er ikke hinandens modsætninger – de understøtter hinanden. På den måde bidrager klima- og energipolitikken til grøn jobvækst og energiafhængighed.

Den samfundsomstilling, der skal ske de kommende årtier, skal ske globalt. Det er en omstilling, der vil kræve en global udbredelse af centrale, nye teknologier indenfor bl.a. energiproduktion, energireduktioner, transport, vandteknologier, affaldsteknologier og byggematerialer.

Flere analyser har i de senere år påvist, at dansk erhvervsliv besidder styrkepositioner på en række af disse områder. Det er en ambition bag regeringens klimapolitik, at den skal indeholde en meget klar, erhvervspolitisk dimension, der bidrager til at understøtte og udvikle sådanne styrkepositioner yderligere. Dermed skabes der ikke kun grundlag for at lade sådanne nye teknologier bidrage til drivhusgasreduktioner i Danmark, de vil samtidigt kunne bidrage til den økonomiske vækst i Danmark.

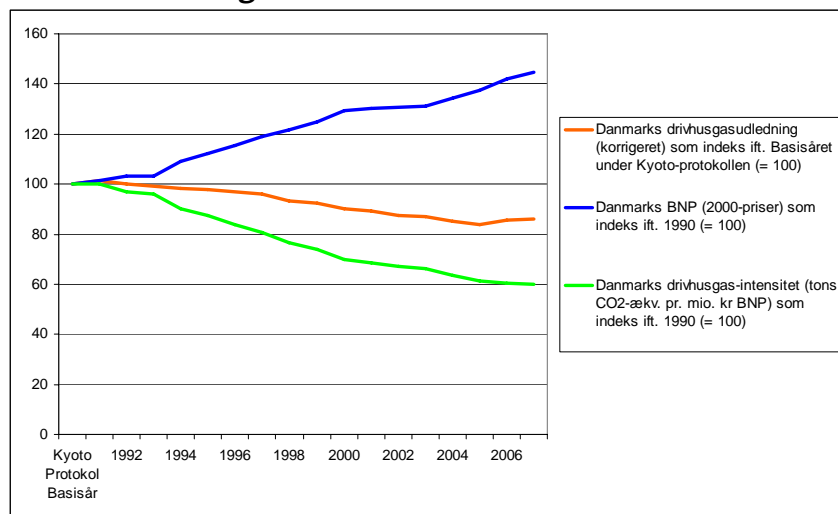
Fleksible mekanismer – JI-CDM-projekter

I Kyoto-protokollen anerkendes JI-/CDM-projekter som en såkaldt ”fleksibel mekanisme”, der giver industrialiserede lande mulighed for at handle med udledningsrettigheder, der stammer fra gennemførelse af klimaprojekter i andre lande.

Joint Implementation-projekter (JI) er konkrete klimaprojekter, som foregår i lande, der har påtaget sig en reduktionsforpligtelse for drivhusgasser i henhold til Kyoto-protokollen. Disse projekter foregår primært i Østeuropa og Rusland. Clean Development Mechanisms-projekter (CDM) er derimod konkrete projekter i lande uden en reduktionsforpligtelse i Kyoto-protokollen. Disse projekter foregår i udviklingslande.

Både JI og CDM har til formål at reducere udledningen af drivhusgasser i konkrete projekter og samtidig fremme klimatiltag og bæredygtig udvikling i mindre udviklede lande.

Faldende drivhusgasintensitet

Det er regeringens holdning, at markedskræfterne bedst selv kan afgøre, hvilke teknologier der er bedst egnede til at løse de nye udfordringer, men at der kan være behov for at hjælpe nye lovende teknologier på vej med forsknings- og udviklingsprogrammer. Vi har ganske enkelt ikke råd til at lade reelle og mulige, nye løsninger ligge uafprøvede.

Grøn vækst - eksport af klimateknologi

I Danmark er eksporten af energiteknologi og -udstyr vokset med mere end 300 pct. siden 1995. Der er tale om et globalt vækstmarked og Danmark vinder markedsandele.

Inden for energiteknologi og -udstyr har Danmark en klar styrkeposition inden for vindmøllekomponenter, men også styrkepositioner inden for varmeisolering, motorer & generatorer, pumper & kompressorer, opvarmning & nedkøling samt energiuudvindesteknologier.

For virksomheder der leverer tilpasningsløsninger er Danmarks styrkepositioner mindre udtalte. Men de klarer sig dog heller ikke dårligere end erhvervslivet og industrien generelt. På længere sigt forventes efterspørgslen på tilpasningsløsninger inden for vand, kystsikring mv. at stige markant.

Det har derfor været et erklæret mål de seneste år at optimere de rammevilkår, der understøtter en sådan udvikling. Rammevilkårene vedrører især forskning og udvikling af nye løsninger, iværksætteri og innovation samt markedsmodning og eksport af nye klima- og energiteknologier.

Det er derfor vigtigt, at de rigtige rammebetingelser for udviklingen og brugen af nye klimateknologier er på plads i hele "fødekæden", fra grundforskning, over udvikling og demonstration og markedsmodning samt afsætning. Om kort tid vil regeringen derfor fremlægge en ambitiøs Erhvervsklimastrategi. Strategien vil blandt andet indeholde initiativer indenfor forskning, udvikling og demonstration, initiativer til fremme af en effektiv konkurrence, innovation og iværksætteri samt initiativer til at sikre øget anvendelse af eksisterende løsninger. Samlet set skal Erhvervsklimastrategien sikre de bedst mulige betingelser for, at dansk erhvervsliv kan udnytte det globale behov for at forebygge og tilpasse sig til klimaforandringerne.

Til opfyldelsen af målsætningen om, at Danmark skal være et grønt teknologilaboratorium for transport, er der med aftalen om en grøn transportpolitik allerede afsat 200 mio. kr. til test af energieffektive transportløsninger i større skala.

Regeringen har endvidere som målsætning, at den samlede, statslige støtte til energiteknologisk forskning skal nå en milliard kroner årligt. Dette mål nås i 2010. Disse midler, der bl.a. fordeles via Det Energiteknologiske Udviklings- og Demonstrationsprogram (EUDP), gennem Højteknologifonden og via Det Strategiske Forskningsråd, skal bringe den danske forskning og udvikling helt op i verdenseliten.

Den nære klimapolitik

Reduktionen i vores udledning af drivhusgasser berører næsten alle dele af samfundet. Og den omstilling af det danske samfund, der er nødvendig for at sikre en reduktion, kan kun gennemføres, hvis både virksomheder, forbrugere og kommunerne tager en aktiv del. Nye initiativer får kun mærkbar effekt på klimaet og miljøet, hvis danskerne aktivt benytter dem som anledning til at ændre deres vaner. Det gælder fx grønne kørselsafgifter. Derfor er opgaven at sikre velfungerende

rammevilkår og incitament, der sikrer, at borgere, kommuner og virksomheder aktivt kan påtage sig et medansvar.

Styrkede handlemuligheder for borgere og virksomheder

De overordnede vilkår for reduktionerne af drivhusgasserne fastlægges i de internationale og i de nationale politikker. Men borgernes, erhvervslivets og kommunernes roller som efterspørger af nye løsninger og nye teknologi og som ansvarlige "energibesparere" er helt afgørende for, at disse politikker kan lykkes. Og danskerne har heldigvis – både som forbrugere, som ansatte og som virksomhedsejere - et stort ønske om at påtage sig et medansvar i klimasagen.

Regeringen har på en række områder etableret ordninger, der skal fremme borgernes og virksomhedernes brug af nye, energieffektive løsninger. Det drejer sig fx om el- og energibesparelseskampanjer (bl.a. Elsparafonden), Videncenter for energibesparelser i bygninger og ordningen til fremme af anvendelse af varmepumper. Sådanne initiativer vil også kunne blive brugt fremover for at sikre en tilstrækkeligt hurtig introduktion og anvendelse af nye teknologier.

1 ton mindre kampagnen

1 ton mindre-kampagnen i 2008 har været en stor succes ifht. at få kendskabet til klimasagen udbredt i befolkningen. Over 83.000 danskere har således aflagt et "klimaløfte" om at reducere deres personlige CO₂-udslip. Hjemmesiden www.1tonmindre.dk er kampagnens omdrejningspunkt og primære kommunikationsplatform som indgang for borgere, presse og partnere.

1 ton mindre kampagnen videreføres frem til klimatopmødet i december for at udnytte den branding af klimasagen, som den vidt udbredte brug af kampagnens logo og kommunikationsplatform har skabt.

At tage et medansvar: Grøn strøm

Både forbrugere, kommuner og virksomheder har gennem flere år ønsket at demonstrere deres ønske om aktivt medansvar ved at købe strøm, der er produceret fra vedvarende energikilder. Men dette skal ske på en måde, der giver forbrugerne gennemsigtige og rimelige vilkår.

Med en ny branchestandard, der er under udvikling af brancheforeningen Dansk Elhandel i samarbejde med Forbrugerrådet, Økologisk Råd, Danske Energi, energinet.dk og Energistyrelsen får forbrugerne og virksomheder nu tydelig information om, hvilke produkter, der er på markedet, og hvad de indeholder, når de køber strøm.

En første version af branchestandarden indgår allerede i den nye, forbedrede el-pristavle. El-pristavlen er en internetportal, som giver forbrugerne mulighed for at sammenligne el-priser fra forskellige leverandører.

Herudover vil regeringen arbejde for, at der gives mulighed for større lokalt engagement i udbygningen af den vedvarende energi.

Regeringen har fremlagt et oplæg til en bygningsstrategi, der skal sikre, at bygherrer og boligejere ikke blot opfører fremtidssikrede nye bygninger, men også gennemfører energibesparelser i de eksisterende bygninger. Der er et betydeligt potentiale for rentable energibesparelser i de eksisterende olie- og naturgasforsynede huse - uden for de kvoteomfattede sektorer. Oplægget opstiller energibesparende krav ved større renoveringer og til bygningskomponenter som fx energieffektive vinduer og kedler.

Men nye teknologier er ikke i sig selv tilstrækkeligt. Det er afgørende, at der også skabes opmærksomhed og bevidsthed blandt forbrugere og i erhvervslivet om de muligheder og løsninger, der er til rådighed for dem. Derfor ønsker regeringen, at de forskellige klimapolitikker, rammevilkår og ordninger suppleres af information og kampanjer, der kan højne bevidstheden i det danske samfund.

Et eksempel er ”1 ton mindre” kampagnen, der på baggrund af konkrete råd opfordrer den enkelte borger til at nedsætte sin CO₂-udledning. Et andet eksempel er ”Klimakompasset”, der er et redskab for særligt små og mellemstore virksomhederne til bl.a. at udarbejde regnskab for uledning af drivhusgasser og formulere en klimastrategi.

Frontlinje og ekspertpanel

Klima- og Energiministeriet modtager mange borgerhenvendelser og spændende forslag til nye løsninger på klimaproblematikker mv. For at sikre effektiv og ensartet håndtering af disse henvendelser har ministeriet etableret en såkaldt frontlinje i ministeriet, der gør det nemt for borgere hurtigt at få besvaret faktuelle spørgsmål, bestille pjecer mv.

Komplicerede spørgsmål eller forslag til nye klimaløsninger – fx energibesparelse eller måder at tilpasse sig klimaforandringer – sendes videre til et særligt elektronisk ekspertpanel i Energistyrelsen, der hurtigt vurderer potentialet i forslaget, og om ministeriet vil arbejde videre med det.

Borgernes og erhvervslivets engagement i klimasagen har et yderligere, positivt aspekt: Nemlig som leverandører af gode forslag til initiativer, der enten kan bidrage til en reduktion af drivhusgas-udledningen eller som kan bidrage til nye typer energibesparelser.

Også den løbende energispareindsats er en hjørnesten i regeringens klimapolitik. Det er en indsats, der konstant skal fornyes og opdateres, hvis den skal være effektiv. Derfor vil regeringen snart præsentere et forslag til en ny organisering af hele energispareindsatsen. Den nye organisering skal sikre et mere målrettet fokus og en mere effektiv udnyttelse af de ressourcer, der bruges i energispareindsatsen. Regeringen lancerer en ny internetbaseret borgerguide – www.klimaogenergiguiden.dk – der er et virtuelt bylandskab, som borgere, skoleelever og virksomheder kan bevæge sig rundt i og opnå god, lettilgængelig information.

Kommuner og lokalsamfund

Regioner, kommuner og andre lokale aktører har en afgørende betydning for det danske samfunds evne til at både at reducere drivhusgasudledningerne og til at tilpasse sig klimaforandringerne.

En række regioner og kommuner har således allerede formuleret ambitiøse, lokale klimapolitikker. Det er en udvikling, som regeringen meget gerne vil understøtte. I foråret 2009 præsenterede regeringen og KL derfor et nyt, avanceret redskab – en kommunal CO₂-beregner – der sætter den enkelte kommune i stand til at opgøre det lokale udslip af drivhusgasser og samtidigt formulere en kommunal klimapolitik.

I processen med at udvikle CO₂-beregneren blev det påpeget, at der muligvis kan være områder, hvor den nationale regulering sætter hindringer i vejen for effektive, kommunale klimapolitikker. Regeringen har et klart ønske om at fjerne sådanne barrierer, hvor det er muligt. Derfor har regeringen i samarbejde med kom-

Energiby – et kvalitetsstempel

Albertslund, Herning, Kolding, København, Skive og Århus er navnene på Danmarks første Energiby.

Tildelingen af titlen "Energiby" er et officielt kvalitetsstempel. Energibyerne er mønstereksempler, der har gennemtænkt og fremtidssikret ambitiøse klimaindsatser i en sådan grad, så de adskiller sig fra, hvad der ellers findes af initiativer nationalt og internationalt. De skal påvirke borgere og lokale virksomheder til at handle klima- og energivenligt. Og de skal være i forreste række, når det gælder kommunens egen drift.

Formålet med Energibyerne er at sætte ekstra skub i kommunernes indsats på energi- og klimaområdet og at fremhæve og officielt anerkende frontløberne på feltet bl.a. i forbindelse med den store klimakonference i København.

munerne udarbejdet et nyt katalog over de væsentligste interne og eksterne barrierer, der hindrer kommunernes arbejde med at reducere drivhusgasudledningen. Regeringen vil i samarbejde med KL på den baggrund i den kommende tid afklare, om der er behov for initiativer, der kan lette konkrete barrierer for kommunernes klimaarbejde.

Som den første opfølgning på dette arbejde nedsættes en arbejdsgruppe mellem KL og Klima- og Energiministeriet, som skal kortlægge mulighederne for at styrke den strategiske energiplanlægning, herunder de lovgivnings- og ressourcemæssige konsekvenser heraf.

Tilpasning til klimaforandringer

I løbet af de næste årtier vil vi gradvist få mere regn, mere vind, højere vandstand og mere ekstremt vejr. Det vil påvirke landbrug, fiskeri, byggeri, skovbrug og mange andre erhverv. Væsentlige udfordringer omfatter bl.a. lavtliggende huse og områder med manglende stormsikring, hvor det kan være relevant med markant øget kystbeskyttelse. Nogle vil mest opleve ulemper, mens det for andre betyder fordele og nye muligheder.

Regeringen iværksatte allerede i 2005 arbejdet med at udforme en national strategi for klimatilpasning. Strategien identificerer alle de områder af det danske samfund, som forventes at blive påvirket. Det er især de stigende mængder nedbør, der forventes at blive en udfordring.

Regeringen har således tidligt haft fokus på klimatilpasningen, og tilpasning til klimaforandringerne vil ligeledes være et vigtigt punkt på klimakonferencen i København. I april 2009 fremlagde EU-Kommissionen også en hvidbog for EU's indsats på klimatilpasningsområdet. Regeringen vil arbejde for en opfølgning på hvidbogen, der sikrer en effektiv indsats på europæisk plan.

Klimatilpasning: Muligheder og udfordringer

I løbet af de næste årtier kan vi gradvist forvente mere regn, mere vind, højere vandstand og mere ekstremt vejr. Det kan påvirke landbrug, fiskeri, byggeri, skovbrug og mange andre sektorer.

Klimaforandringerne kan få betydning for folk, hvis huse ligger lavt eller mangler stormsikring. Øget kystbeskyttelse kan være relevant for nogle grundejere. For mange kommuner vil det være relevant at tage højde for klimaforandringerne, når der skal udlægges nye arealer og afløbssystemerne skal renoveres.

Regeringen vil fremme, at klimaforandringer integreres i planlægning og udvikling på den mest hensigtsmæssige måde. Myndigheder, erhvervssektorer, forskningsinstitutioner og privatpersoner skal være i stand til at reagere rettidigt og ad hoc til de fremtidige klimaforandringer, der uundgåeligt vil komme. Især tre indsatsområder er centrale.

For det første er der igangsat strategisk forskning inden for klimatilpasning. Der er således i 2009 for første gang afsat målrettede, strategiske forskningsmidler til klimatilpasningsforskning.

For det andet vil informations- og oplysningsindsatsen blive intensiveret. Der er i forbindelse med regeringens klimatilpasningsstrategi etableret et Videncenter for Klimatilpasning med tilhørende internetportal, www.klimatilpasning.dk. Portalen vil løbende formidle den bedst tilgængelige viden om klimaforandringernes

betydning for Danmark. Den vil stille planlægningsværktøjer til rådighed for kommuner og borgere, der bygger på autoritative data for temperatur, nedbør og vind. Ny viden vil blive inddraget, og portalen vil være katalysator for information og videndeling om klimatilpasning i Danmark.

For det tredje vil regeringen gennemføre en samfundsøkonomisk screening af behovet for mere målrettede, fremtidige indsatser. Analyser skal sikre et solidt videns – og prioriteringsgrundlag for de store og ofte kostbare tilpasninger, der skal finde sted i det danske samfund de kommende årtier. Regeringen vil på den baggrund løbende sikre at den nødvendige klimatilpasning indarbejdes i de relevante sektorpolitikker, herunder i forbindelse med infrastrukturarbejder, kystsikring mv.